

چی بگوشیم؟

ویسپوبیش، سال ۱، شماره ۸

تارا نیلی

موسیقی کلاسیک: دوره‌ی کلاسیک (بخش سوم و آخر)

به ماه دوم زمستان خوش آمدید و همین‌طور به بخش آخرِ دوره‌ی کلاسیک! که در سری ششم و هفتم «چی بگوشیم»، به سرآغاز و میانه‌های آن دوران پرداخته بودیم. و اما، اعجوبه‌ی آخر، یک نابغه‌ی موسیقی و آهنگساز بی‌نظیر و جاودان که همه نام او را می‌دانند:

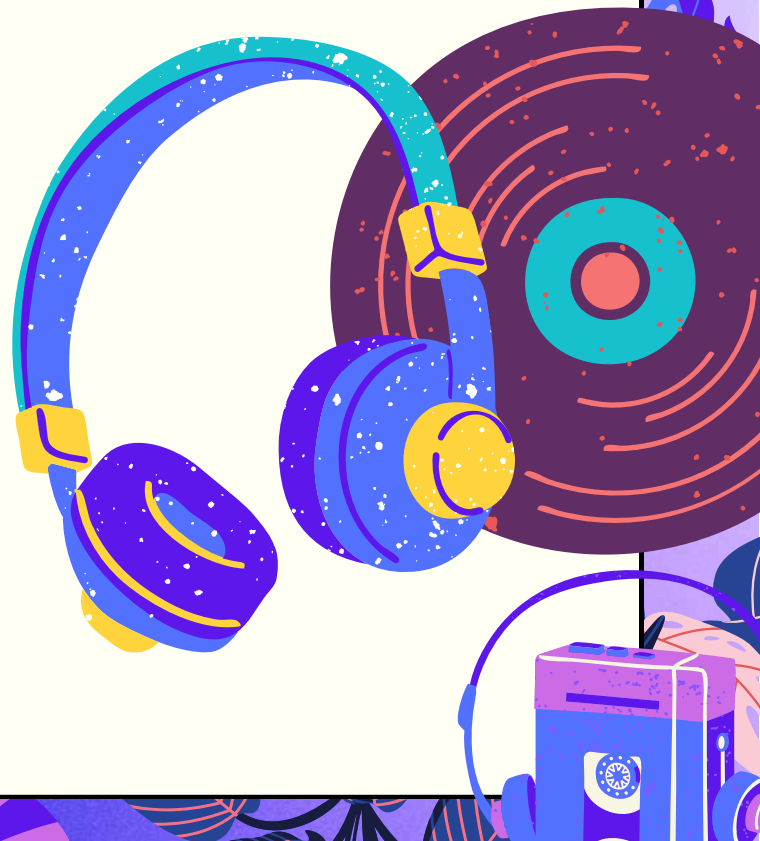
لودویگ فان بتهوون (Ludwig van Beethoven)

اما بتهوون جوان در ۲۶ سالگی متوجه شد که شنوایی‌اش مشکل دارد و این مشکل رفته‌رفته بدتر شد تا جایی که چند سال بعد، او شنوایی‌اش را بطور کامل از دست داد. او آنقدر از این موضوع ناراحت بود که گاهی با عصبانیت روی پیانو می‌کوبید بلکه نُت‌ها را بشنود و سیم‌های پیانو از شدت ضربه پاره می‌شدند! در هر حال، کم‌شنوایی و سپس ناشنوایی، هرگز باعث نشد که لودویگ به کارهای عظیمش ادامه ندهد یا آهنگسازی و نوازندگی را کنار بگذارد. بلکه بسیاری از برترین و به یادماندنی‌ترین آثارش را پس از ناشنوایی خود

لودویگ در ۱۰ دسامبر ۱۷۷۰ میلادی (۱۱۴۸ خورشیدی) در آلمان به دنیا آمد.

او دوران کودکی سخت و خشنی را از سر گذراند زیرا پدرش یوهان فان بتهوون Johann van Beethoven یک خواننده و موسیقی‌دان حرفه‌ای بود که تصمیم داشت از پسرش یک چهره‌ی مشهور و موفق مثل موتسارت بسازد. بنابراین او را مجبور می‌کرد که هر روز از صبح تا شب، پیانو تمرین کند و البته او هم در بزرگسالی یک پیانیست و آهنگساز درخشان شد! تا جایی که تماشاگران، گروه‌گروه از سراسر دنیا می‌آمدند تا صدای ساز او و ساخته‌هایش را بشنوند.

فکر کرد او یک ولگرد بی‌خانمان است و او را دستگیر کرد و به زندان انداخت! هرچه آن مرد شلخته و کثیف فریاد زد «من بتهوون هستم» کسی به او توجهی نکرد! تا اینکه سرانجام یکی از برجسته‌ترین موسیقیدانان وین شهادت داد که او بتهوون است و رهایش کردند!

لودویگ در عصبانی شدن نیز راه و رسم خودش را داشت چنان‌که اگر در رستوران، پیشخدمتی غذای او را اشتباه می‌آورد، بتهوون بعد از یک داد و هوار حسابی، به رسم کُمدی‌های اسلپ استیک (بزن بکوب)، بشقاب پُر از خوراک گوشتش را توی صورت پیشخدمت می‌کاشت... و این کاری است که گویا واقعاً - دست‌کم یک‌بار در زندگی‌اش - انجام داد!

خیلی‌ها عقیده دارند سمفونی شماره ۹ بتهوون، عالی‌ترین آفرینش او بوده است؛ چنان‌که ارکستر لازم برای اجرای این اثر، بزرگتر از ارکستر مخصوص همه سمفونی‌های دیگری است که تا پیش از آن ساخته شده است! ضمن این‌که بتهوون یک کُر بزرگ با چهار تک‌خوان نیز به آن اضافه کرده بود که این کار در زمان خودش، انقلابی محسوب می‌شد!

ساخت و اجرا کرد؛ شگفتا از این شخصیت بی‌نظیر که به ساختن آهنگ‌هایی ادامه داد که می‌دانست هرگز آنها را نخواهد شنید!

البته بسیاری از موسیقیدان‌ها وقتی به نُت نوشته شده‌ای نگاه می‌کنند نوای موسیقی آن را در ذهن خود می‌شنوند و بتهوون نیز با وجود ناشنوایی، موسیقی را در ذهن خود مجسم می‌کرد و بعد روی کاغذ می‌آورد.

امروزه مجموعه‌ی بزرگی از سمعک‌های بتهوون را می‌توان در موزه‌ی «خانه بتهوون» در بُن آلمان و همچنین «دفتر یادداشت‌های بتهوون» بالغ بر ۱۱۰۰۰ صفحه را در کتابخانه دولتی برلین یافت که برخی از آنها نیز منتشر شده‌اند.

بتهوون برخلاف موتزارت که می‌توانست خیلی سریع نُت‌ها را از مغزش روی کاغذ بیاورد، دوست داشت هفته‌ها روی هر اثرش کار کند، چنان‌که او حتی یکی از ترانه‌های اُپرای خود به نام فیدلیو را هجده بار بازنویسی کرد.

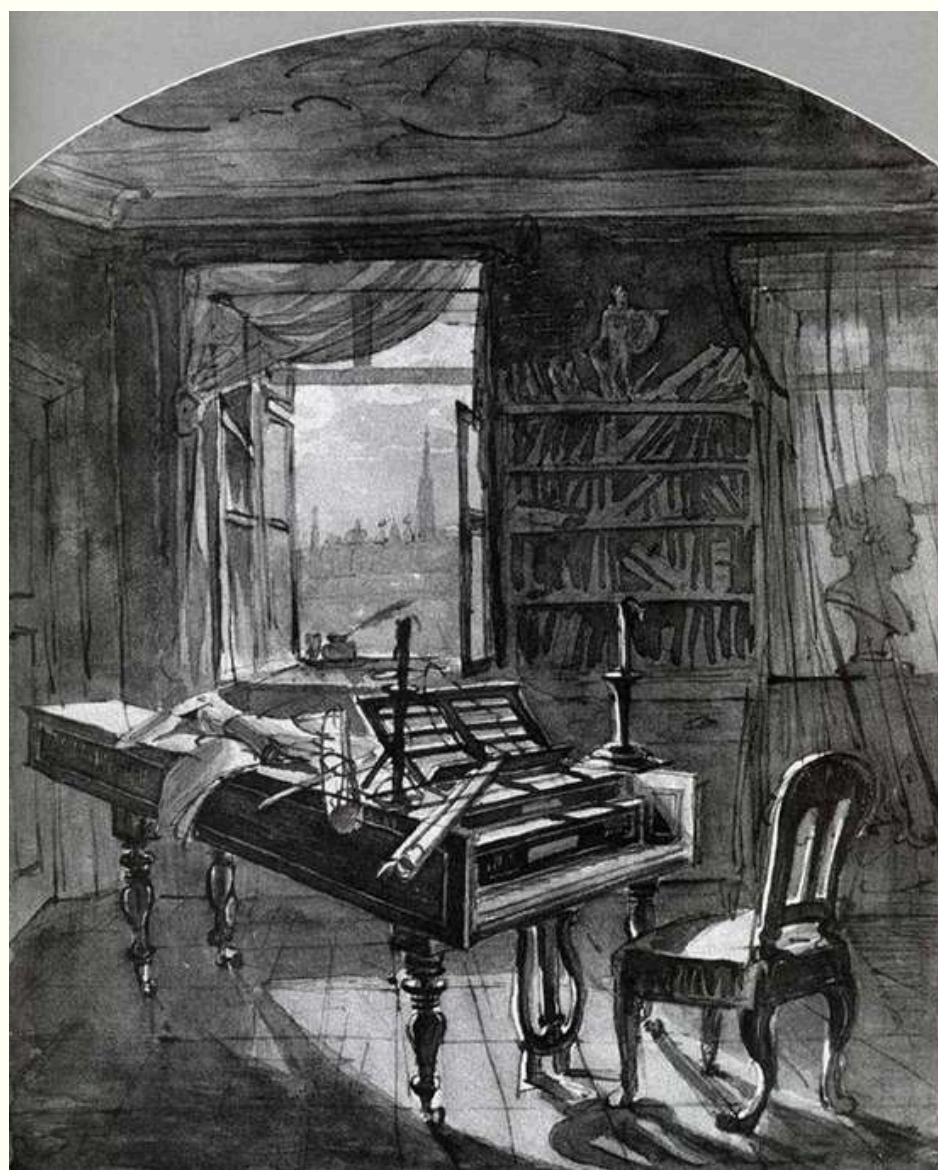
از ویژگی‌های اخلاقی بتهوون نیز گفته‌اند که او به طرزی باورنکردنی شلخته بود و هیچ علاقه‌ای به حمام کردن نداشت! چنان‌که یک‌بار پلیس

بتهوون در طول زندگی‌اش بیش از دویست اثر موسیقایی آفرید که شامل سمفونی‌ها، کنسرتوها، سونات‌ها، کوارتت‌های زهی، قطعات پیانو، و آوازهای کورال بودند و امروزه بیش از هرچیز، سمفونی‌های او تحسین می‌شوند.

نمونه‌ای از سمفونی های بتهوون (سمفونی شماره ۹ آپوس ۱۲۵):

<https://www.youtube.com/watch?v=jeO4RF7eXBc>

نخستین باری که این قطعه در برابر مردم اجرا شد، بتهوون به طورکامل ناشنوا بود. در آن شب بزرگ، او روی صحنه و پشت به تماشاگران ایستاده بود و تنها در پایان کنسرت با اشاره‌ی یکی از خواننده‌ها بود که رو چرخاند تا جمعیتی را به چشم ببیند که دیوانه‌وار کف می‌زنند و شاهکار بزرگ او را تحسین می‌کردند!

نقاشی «آخرین محل کار بتهوون» اثر یوهان هوچل ۱۸۲۸

فیلم‌های بسیاری درباره زندگی بتهوون در تاریخ سینما ساخته شده که از جمله می‌توان به «معشوق جاودانه» Immortal Beloved (کارگردان: برنارد رز - 1994) با بازی گری اولدمن در نقش بتهوون اشاره کرد که در این فیلم، اولدمن نوازندگی تمامی قطعات مربوط به بتهوون را خود برعهده داشته است.

پایان دوره‌ی کلاسیک؛
ادامه دارد...

"Op." که مخفف "Opus" است «اثر» معنا می‌دهد و برای شماره‌گذاری آثار موسیقی یک آهنگساز استفاده می‌شود و اشاره به شماره رسمی انتشار آثار یک آهنگساز دارد (برخلاف "No." مخفف "Number" که ممکن است برای شماره‌گذاری غیررسمی یا ترتیب آثار در یک مجموعه خاص استفاده شود).

بتهوون در تاریخ ۲۶ مارس ۱۸۲۷ در ۵۶ سالگی از دنیا رفت و دلیل مرگش هرگز مشخص نشد اما از خود آثار درخشانی به جا گذاشت که تا جهان باقی‌است و مردمان به نوای موسیقی گوش می‌سپارند، او را به یاد خواهند آورد.

